

УДК 334.012.34

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Коваль Я.С.

*к.н.держ.упр., доцент кафедри управління фінансово-економічної безпеки, Університет «КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна, тел.: (044)-455-57-07, e-mail.: yanaks@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-6578-2996, DOI : <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-212-221>*

IMPROVEMENT OF THE INFORMATION AND ANALYTICAL SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY OF BANKS ON THE STATE LEVEL

Koval Y.

*candidate of sciences in public administration, associate professor of thd of management of financial and economic security, «KROK» University, Kyiv, st. Tabirna, 30-32, 03113, Ukraine,
tel.: (044)-455-57-07, e-mail.: yanaks@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-6578-2996, DOI : <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-212-221>*

Анотація. За двадцять років незалежності України категорія «банк» перетворилася із суто інституційної економічної категорії в категорію соціально-політичну, а в умовах фінансової кризи на лакмусовий папір визначення стійкості соціально-політичної та економічної незалежності України. Нагадаємо, що головним в сутності банку, його основою є організація грошово-кредитного процесу та імітування грошових знаків. На жаль, банківська система в умовах політичної нестабільності перетворилась із інструменту фінансових перетворень на інструмент соціального впливу і соціальних конфліктів. За критеріями американської економічної науки ми маємо крах грошово-фінансової системи, тому що, по-перше, заощадження населення не трансформуються в інвестиції і, по-друге, наша банківська система не кредитує власне виробництво. Виходячи з поняття ринкової економічної системи наша банківська система є антиринковою, тому що руйнує головну ланку ринкової системи, нищить власне виробництво через штучно створену кризу платежів, реалізацію політики «твердокамінного» монетаризму, опосередковане кредитування іноземних фірм завдяки спекулятивним операціям, сприяє втечі капіталів за кордон. Для того, щоб створити ринкову економічну систему в Україні, потрібно вирішити проблему створення банківської системи, яка б відображала інтереси України, а не інтереси країн елітаризму - щодо завоювання ринку України та її фінансового закабалення, яка є значно важливішою і складнішою ніж вирішення, наприклад, проблеми тотальної приватизації. Доцільно зазначити, що світ вступає в нову еру, яка буде характеризуватися значним посиленням не прогнозованості та невизначеності розвитку, коли різні кризи будуть постійно виникати й зникати в різних локальних просторах світового господарства, періодично поєднуючись у ланцюги та формуючи глобальну кризу. У цих глобальних коливаннях стійким може бути тільки такий суспільний розвиток, який спирається на конкурентоспроможну економіку; розвинений внутрішній ринок; національний виробничий комплекс, що всебічно використовує потенціал транснаціонального капіталу і гарантує економічну безпеку країни; збалансовану соціальну структуру та ефективну політичну систему.

Ключові слова: інформаційна-аналітична система, державне управління, економічна безпека, інноваційна система, науково-технічний прогрес.

Формул: 0, рис.:2, табл.: 1, бібл: 10

Annotation. For twenty years of independence of Ukraine, the category of "bank" has evolved from a purely institutional economic category into a socio-political category, and in the context of the financial crisis on litmus paper, the definition of the stability of socio-political and economic independence of Ukraine. Recall that the main thing in the essence of the bank, its basis is the organization of the monetary process and simulation of banknotes. Unfortunately, the banking system in the conditions of political instability has evolved from an instrument of financial transformation into an instrument of social influence and social conflicts. According to the criteria of American economic science, we have a collapse of the monetary and financial system, because, firstly, population savings are not transformed into investment and, secondly, our banking system does not lend its own production. Proceeding from the notion of a market economy, our banking system is anti-market, as it destroys the main part of the market system, destroys its own production through artificially created crisis of payments, implementation of the policy of "solid" monetarism, indirect lending to foreign firms through speculative operations, and facilitates the flight of capital abroad. In order to create a market economy in Ukraine, it is necessary to solve the problem of creating a banking system that reflects the interests

of Ukraine, rather than the interests of the countries of elitism - regarding the gaining of the Ukrainian market and its financial sovereignty, which is much more important and more complicated than solution, for example the problem of total privatization. It is worth pointing out that the world enters a new era, which will be characterized by a significant increase in the unpredictability and uncertainty of development, when different crises will constantly arise and disappear in various local processors of the world economy, periodically combining in the chain and forming a global crisis. In these global fluctuations, only social development that is based on a competitive economy can be sustainable; developed domestic market; a national production complex that fully utilizes the potential of transnational capital and guarantees the country's economic security; a balanced social structure and an effective political system.

Key words: *information-analytical system, state administration, economic security, innovation system, scientific and technological progress.*

Formulas: 0, fig.: 2, tabl.:1, bibl. : 10

Постановка проблеми. У теоретичному аспекті безпека банку може розглядатися: через її структуру, як стан; як процес, тобто у функціональному плані. У структурному плані безпека банку розглядається як система взаємодії фінансових інтересів різних суб'єктів фінансових відносин; загрози їм, обумовленої різними факторами, процесами і діями; суб'єктів і носіїв цієї загрози. У функціональному відношенні безпека банку повинна розглядатися як процес забезпечення досягнення єдності життєво важливих інтересів, виявлення і попередження загроз, протидії їм, що буде сприяти створенню умов надійного функціонування національної банківської системи та її розвитку. Під забезпеченням безпеки банку розуміється процес створення умов для стабільного економічного розвитку, економічного суверенітету держави; попередження і усунення загроз, умов та інших факторів, здатних виявити негативний, дестабілізуючий вплив на процеси розвитку національної банківської системи, усунення протиріч між інтересами держави та окремих соціальних груп, суспільства й індивіда. Забезпечення безпеки банку являє собою цілеспрямовану, постійно здійснювану діяльність (нормотворча, аналітична, оперативно-розшукова й інша) усіх суб'єктів безпеки із захисту його життєво важливих інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема забезпечення безпеки банківського бізнесу присвячено багато теоретичних та практичних розробок, в яких безпека банків розглядається з точки зору економічної,

фінансової, інформаційної, кадрової безпеки, безпеки окремих банківських операцій. Серед авторів, які досліджували ці питання слід віднести вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема В.А. Гамза, І.О. Губареву, О. І. Барановського, Т.М. Болгар, Н.В. Дудченка, Х.О. Засадну, Н.В. Зачосову, А.О. Єпіфанова, О.М. Колодізева, С.І. Мельник, І.Б. Ткачук, О. М. Штаєр та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є надання пропозицій щодо вдосконалення інформаційно-аналітичної системи економічної безпеки банків на держав

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах високої невизначеності процесів що відбуваються у фінансовій сфері успішна діяльність та розвиток банку у значній мірі залежить від ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення його системи економічної безпеки.

Світовий досвід і практика господарювання свідчать, що найважливішою ознакою ефективної ринкової економіки є стабільність її фінансового сектора.

Одним із пріоритетних чинників, які б позитивно впливали на процес розвитку вітчизняного банківського сектору, забезпечення його безпеки та наближення банківських послуг до європейських та світових стандартів, оперативне управління ризиками є професійно організована інформаційно-аналітична робота в банку.

Інформаційно-аналітична робота (ІАР), – це сукупність дій, що відбуваються в інтересах підвищення ефективності управлінської діяльності банку і мають на

меті пізнання сутності, причин, тенденцій розвитку подій і явищ в інформаційному полі банку, розгляд і оцінку ситуацій, вироблення на основі аналізу й обробки інформації висновків, рекомендацій, коментарів [1].

Інформаційно-аналітична робота логічно включає в себе дві складові: інформаційну та аналітичну.

Інформаційна діяльність передбачає:

- моніторинг раніше накопиченої інформації, яка зберігається в архівах, досьє, банках даних;
- пошук нової невідомої інформації;
- структурування інформації за темами;
- передача інформації до аналітичного відділу.

Аналітична діяльність включає в себе:

- наявність ситуації, яка вимагає інформації для об'єктивного її осмислення;
- прийняття рішення за результатами аналізу даної ситуації;
- наявність людських ресурсів, спроможних здійснити даний аналіз;
- аналіз всієї інформації, зібраної за проблемою;
- процес її тематичної обробки;
- створення аналітичного документа;
- процес його аналітичної верифікації;
- прийняття управлінського рішення на основі нового вивідного знання.

Розглянемо ці складові одного процесу більш детально. Основу інформаційного простору було закладено завдяки спілкуванню наших далеких предків під час формування соціуму. Протягом століть підґрунтям для формування єдиного інформаційного простору була релігійно-інформаційна основа світу. Вплив цього фактора є досить значним і сьогодні.

Пізніше, починаючи з XVII ст., в розвитку єдиного інформаційного простору значну роль почала відігравати наука. У цих умовах знання становлять собою фундамент всієї системи освіти, а з її допомогою йде активний розвиток інформації, її створення, структурування, накопичення і передача споживачам. Наука набуває значення інтернаціональної. Зміст наукових знань

принципово не залежить від мовного бар'єру, від тієї матеріальної оболонки, в котрій знаходяться знання людини і соціуму [2]. Саме цим можна пояснити, чому саме наука відіграє особливо важливу роль в інтеграції та інтернаціоналізації інформаційного простору планети. Інтенсивне формування інформаційного простору відбулося в XX ст.: закладено фундамент, створено систему зв'язків між різними суб'єктами інформаційної діяльності. Саме друга половина XX ст. як результат бурхливого розвитку науки, техніки, технологій, принципово нових засобів комунікацій тощо дала могутній поштовх для формування інформаційного простору. Інтернет, спеціалізовані комп'ютерні мережі, нова індустрія обробки даних і знань стали одними з найвагоміших основ процесу формування інформаційного суспільства [3].

Сьогодні існує можливість швидкої інформованості всіх і кожного через такі засоби, як персональний комп'ютер та Інтернет. Інтернет – глобальна система, що забезпечує можливість кожному віртуально бути присутнім у будь-якій частині країни, світу, не залишаючи помешкання. Інтернет сьогодні сприяє розвитку процесів глобалізації та створенню інформаційного суспільства з глобальною інформаційною інфраструктурою.

Науково-технічний прогрес вимагає постійного зростання потреб та попиту на нові інформаційні послуги. Крім того, розвиток нових супер-технологій сприяє появі нових термінів, визначень, категорій. Особливо це стосується сфери інформаційної, яка бурхливо розвивається, стає соціальним явищем і має велике значення для людства.

Термін «інформація» вперше було розглянуто в розділі знань «інформатика», а якщо вужче, то в напрямі «кібернетика». Протягом останніх кількох десятиліть ми спостерігаємо, що інформаційна революція почала змінювати саме джерело добробуту. Тому все вагомішим стає не матеріальний бік існування, а знання,

застосовуване для створення цінностей, бізнесу і добробуту .

Середовище, в якому створюється інформація, дуже відрізняється від індустріального, яке будується на основі матеріальних ресурсів. Інформація функціонує в різних формах – від потоків даних, що мають короткострокове значення, до даних довгострокових, накопичених за роки досліджень, які зберігаються в бібліотеках, архівах, у пам'яті комп'ютерів або фахівців [4].

Сьогодні удосконалюються основи створення інформаційної бази, оскільки з'явилася нова техніка, маємо досконалі програмні платформи, є можливість в електронному вигляді швидко користуватися й обмінюватися інформацією, з'явилися провайдери, комунікаційні мережі, Інтернет тощо. Ось чому сьогодні багато уваги приділяється як на теоретико-методичному, так і на практичному рівнях функціонування інформаційній сфері діяльності. Слід зазначити, що практиків в інформаційній сфері діяльності набагато більше, тому теоретичні напрацювання, методичні рекомендації відстають від потреб практики.

Економіка сьогодні починає орієнтуватися на інноваційний шлях розвитку, тому інформація стає важливою сферою і повинна співпрацювати з науково-технічною інформацією. Інноваційна значущість дедалі більше визначається не тільки наявністю традиційних ресурсів, товарів, грошей, а й наявністю інформаційних ресурсів, інформаційних технологій і продуктів. Пріоритети суттєво змінюються - від власності і капіталів - до наукових знань і інформації. Суспільна значущість усе більше ототожнюється з інформаційною значущістю.

Закони організації і розвитку соціально-економічних систем обумовлені правилами функціонування інформації. Економічна діяльність людей за своєю суттю є діяльністю інформаційною.

В інформаційному суспільстві структура творчих продуктивних сил

людини актуалізується у формі людських інформаційних ресурсів. Корисна праця за своїм змістом є інформаційною діяльністю у своєму інформаційно-функціональному бутті. Результати і продукти економічної діяльності людей являють собою предметне чи персоніфіковане наукове знання. Наукове знання являє собою певним чином накопичену, перероблену і закодовану в інтегральних продуктивних силах суспільства корисну інформацію.

Застосування сучасних інформаційних технологій у бізнесі формує нові тенденції в глобальній системі координат світової економіки. Характерною рисою останніх десятиліть став безпрецедентний за темпами розвиток сучасних інформаційних технологій, що включають у себе засоби обробки інформації й нові засоби комунікацій. При цьому має місце постійний взаємозв'язок розвитку економіки і інформації. Саме економічні системи розглядаються як ефективні тільки в тому випадку, коли вони будуються на інформації, на конкретній інформації, яка має відношення до конкретного рішення і забезпечує відповідні параметри (ціни, прибуток тощо).

Другою важливою складовою інформаційно-аналітичного забезпечення є аналітична діяльність, яка сьогодні перетворилася на професійну діяльність, забезпечуючи вимоги практично всіх сфер громадського життя [5].

За останні роки техніка і технології аналітичної діяльності бурхливо розвиваються, реагуючи на зміни життя і суспільства, труднощі і різноманітність, постійний ризик, накопичення нових знань і інформації. Якщо раніше термін «аналітика» вживався як самостійний, то сьогодні в інформаційному суспільстві все частіше додається слово «інформація» і вже вживається новий термін «інформаційно-аналітична діяльність». Усе це змушує використовувати аналітичну діяльність для оцінки реальної ситуації, яка стає основою для прийняття рішень.

Майже постійно на всіх етапах життя проблеми вирішуються через прийняття рішення чи то урядовцями (управлінські рішення), чи іншими юридичними і фізичними особами. До прийняття будь-якого рішення здійснюється аналітична оцінка проблеми чи ситуації. Від якості і повноти інформаційно-аналітичного забезпечення залежить ефективність рішення. Відбувається постійний динамічний процес взаємозв'язку аналітичної діяльності із зовнішнім середовищем.

Сучасна структура аналітики, яка сьогодні являє собою розгалужену і складну систему знань, для застосування в аналітичній діяльності включає в себе такі складові, як логіка, інформатика, евристика і методологія. Ці основні складові аналітичної діяльності розвиваються за своїми законами, правилами і методами.

Практичні дії в аналітичному забезпеченні базуються на двох напрямках, а саме: на виборі методу аналізу і

застосуванні технологій і алгоритмів. Методи пізнавальної діяльності включають у себе певні правила, підходи, принципи, прийоми, які сформульовано людським досвідом і знаннями в чітку систему застосування. Характеристика основних методів аналітичної діяльності, які гіпотетично можуть застосовуватись у банківській сфері наведена в табл. 1. Інформаційні аналітики вибирають метод аналізу залежно від аналітичного замовлення з урахуванням його особливостей і кінцевої мети. Одночасно можуть використовуватися декілька методів, але всі вони спрямовуються на генерування нового результату, нових знань про ту чи іншу проблему.

Другим етапом практичних дій аналітиків є етап застосування технологій аналізу. Технології можуть бути різними залежно від завдання чи замовлення. Раніше це були технології вузького спрямування, які мали індивідуальний характер і діяли протягом терміну роботи аналітика.

Таблиця 1

Методи аналітичної діяльності в банку

№	Метод	Характеристика методу
1	Декомпозиції	Розчленування будь-якого складного явища на прості складові. Об'єктом розчленування можуть бути як реальні соціальні, так і інтелектуальні системи. Для досягнення адекватності декомпозиції застосовується декомпозиційне моделювання, тобто створення нової моделі і порівняння її з системою до декомпозиції
2	Порівняння	Передбачає порівняння даної системи, явища, процесу з іншими, надає можливість виявляти їхню специфіку
3	Нормативний	Обґрунтовується сукупність нормативів, що відбивають ефективність системи, а далі реальна система порівнюється з нормативною системою, що дає змогу виявити характер відхилення від норми
4	Агрегування	Перетворення вихідної моделі на модель з меншим числом змінних чи обмежень, що дає порівняно з вихідною моделлю наближений опис досліджуваного об'єкта чи процесу
5	Аналогій	Передбачає доказ аналогії між двома об'єктами і перенесення системи пояснень з одного об'єкта на інший
6	Виключень	Ґрунтується на поступовому виключенні значної групи складових на підставі закону виключення третього, зміст якого полягає в тому, що справа виглядає так, як описується у висловленні, чи так, як вимагає заперечення, і іншого не дано
7	Гіпотетичний	Зводиться до висування, обґрунтування і доведення гіпотез. Часто метод зводиться до "обстрілювання" проблеми якомога більшою кількістю питань, на які мають даватися відповіді
8	Закономірності	Являє собою пошук стійкої і не випадкової характеристики чи зв'язку явищ
9	Мінімаксу	Це окремий випадок методу закономірності, що передбачає пошук мінімальних чи максимальних характеристик
10	Балансовий	Виділення двох сторін чого-небудь, що визначають ціле і врівноважують одна одну

№	Метод	Характеристика методу
11	Класифікацій	Упорядкування об'єктів на підставі істотних ознак за певними класами
12	Ранжування	Присвоєння сукупності об'єктів певних числових величин на підставі інтуїції або відповідно до ступеня виразності певної ознаки
13	Проб	Вибір із сукупності певних об'єктів і їхнє випробування
14	Середнього і відхилень від нього	Обчислюється певна середня величина і виявляються відхилення від неї
15	Моделювання	Побудова моделі, що відбиває істотні сторони аналізованого об'єкта, спрощує його. Заміна нею реального об'єкта аналізу
16	Амбівалентності і суперечності	Пошук для пояснення чого-небудь амбівалентного йому явища (ситість - голод, великий - маленький тощо), пошук суперечностей, що визначають сутність явища
17	Парадоксу	Розгляд явища з несподіваних позицій, що не відповідають загальноприйнятим уявленням
18	Систематизації	Приведення наявних даних у певну систему, що надає можливість пояснити їх з позицій системного підходу.
19	Екстраполяції	Поширення висновків, отриманих зі спостереження за однією частиною явища, на його іншу частину
20	Індукції і дедукції	Індукція передбачає побудову висновку, в якому на підставі знань про частину предметів класу робиться висновок про весь клас. Дедукція - операція зворотного характеру (на основі знань про весь клас робиться висновок про один предмет класу)
21	Ідеалізації	Уявна процедура, зв'язана з уявленням чого-небудь як ідеалу і наступним порівнянням реального об'єкта з ідеалом
22	Формалізації	Дослідження об'єкта шляхом переведення його якісних характеристик у певну знакову форму
23	Спрощення	Представлення об'єкта у вигляді певної спрощеної моделі
24	Морфологічний	Спочатку виділяються головні характеристики об'єкта - осі, а потім по кожній з них записують усілякі варіанти
25	Контрольних питань	Передбачає складання списку питань, на які готуються відповіді
26	Фокусування	Спрямований на перенесення у фокус уваги окремих об'єктів, що дає змогу одержати їхнє оригінальне бачення.
27	Мозкового штурму	Являє собою організовану систему обговорення проблеми сприймаються в разі заборони критикувати висловлювання колег
28	Емпатії	Аналітик входить в образ аналізованого об'єкта, уявляє себе досліджуваному "деталлю" і осмислює ситуацію з її позиції
29	Синтезу	Здійснення після процедури аналітичного розкладання синтезу і перевірка ефективності і тотожності об'єкта самому собі.
30	Добору	Вивчення не всієї сукупності явищ, а лише деякої частини, відібраної за певними правилами
31	Від протилежного	Являє собою зміну ситуації на діаметрально протилежну й осмислення її

Джерело: сформовано автором на основі [6]

Сьогодні таких технологій багато і вони характеризуються різноманітністю і неповторністю. Але водночас вони мають і загальні блоки операцій.

Прикладом таких моделей можуть служити SWOT-аналіз та Бостонська матриця. Метод SWOT-аналізу (SWOT — аббревіатура перших літер англійських слів strengths — сильні сторони, weakness — слабкі сторони, opportunities — можливості і threats — небезпеки, загрози) є універсальним аналітичним інструментом, який може застосовуватися як для вибору стратегії розвитку, так і для

ринкового аналізу та вивчення конкурентоспроможності банку. SWOT-аналіз дає змогу формувати загальний перелік стратегій банку з урахуванням їхніх особливостей: відповідно до змісту стратегії — адаптації до середовища. В науковій літературі зустрічаються ще й такі синоніми цього терміну, як матриця TOWS або метод WOTS-up.

Методологія SWOT-аналізу побудована на систематизації результатів дослідження за такими групами: сильні та слабкі сторони в діяльності організації (внутрішні фактори); сприятливі можливості та

загрози з боку навколишнього (зовнішнього) ринкового середовища (зовнішні фактори) [7].

Бостонська матриця дозволяє формулювати стратегічні рекомендації для бізнесу за результатами аналізу сполучення лише двох змінних: темпів росту продажів у галузі та частки, що має бізнес, який аналізується, у цій галузі. Саме наочність забезпечила Бостонській матриці дуже широку популярність в американських МВРУ, незважаючи на поверхневий характер аналізу.

На нашу думку, варто розрізняти сам аналітичний процес (аналітику) та інформаційно-аналітичну діяльність. Аналітичний процес – це процес аналізу існуючої інформації та створення нового знання, це робота інтелекту. У свою чергу, інформаційно-аналітична діяльність – це обслуговування аналітичного процесу.

Мета ІАР - пізнання сутності, причин, тенденцій і явищ та надання в розпорядження особи, що приймає рішення, як правило, менеджерів вищого рівня управління (МВРУ).

Основні задачі ІАР: знайти в інформаційному потоці ті факти, що викликають інтерес з точки зору підтримки безпеки бізнесу та збільшення вартості самого бізнесу; у сукупності виділених фактів знайти проблемну ситуацію, яку необхідно розв'язати; на підставі проведеного аналізу зробити висновки, внести пропозиції для прийняття рішень. Основою системи інформаційно-аналітичного забезпечення роботи банку і його економічної безпеки є спеціальний інформаційно-аналітичний підрозділ. Варіант його організаційної структури нами наданий на рисунку 1.

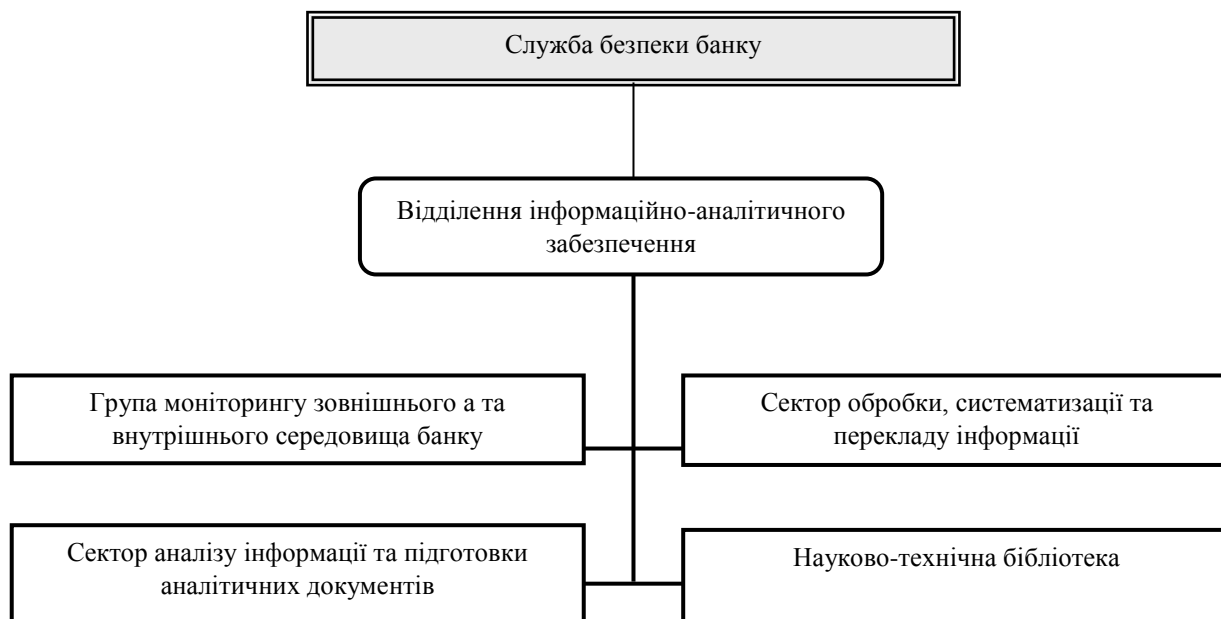

Рис. 1. Структура відділення інформаційно-аналітичного забезпечення системи безпеки банку

Джерело: сформовано автором на основі [8]

Інформаційно-аналітичний підрозділ банку входить до складу служби безпеки банку та підпорядковується без передне начальнику служби безпеки. Задачі інформаційно-аналітичному підрозділу визначає керівник банку або начальник служби безпеки. Рівень інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності банку залежить від його стратегії, умов

діяльності, небезпек та загроз, штату, регіонального розміщення тощо.

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банку та його системи економічної безпеки складний процес. Модель інформаційно-аналітичного забезпечення системи безпеки банку надана на рисунку 2.

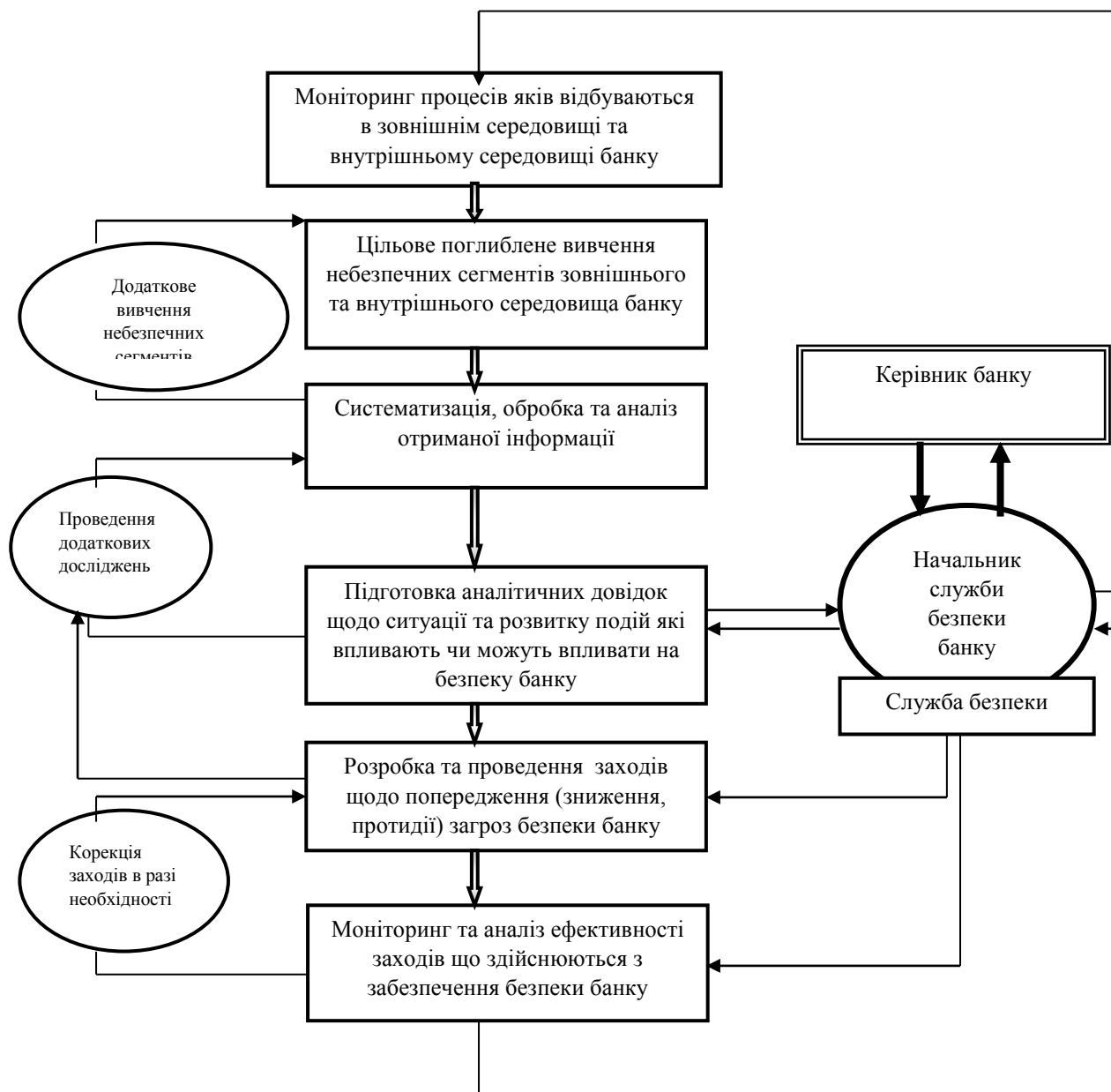

Рис. 2. Модель інформаційно-аналітичного забезпечення системи безпеки банку

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Інформаційно-аналітичної роботи починається з постановки задач на добування яка цікавить керівників банку та його служби безпеки. Наступні дії являють собою збір необхідної інформації, її аналіз, оцінку достатності для прийняття рішення, складання звіту або додаткові зусилля на збір нової інформації.

У інформаційно-аналітичній роботі особливе місце займає проблема надання добутої інформації особі, що приймає рішення. Інформація з досліджуваної проблеми повинна бути представлена

керівництву в аналітичному виді й оснащена відповідними схемами й графіками - тоді вона буде сприйнята як "об'єктивна". Інформаційний документ обов'язково повинен бути оформлений так, щоб бути зрозумілим для її споживача.

Аналітик завжди може пред'явити скептично настроєному споживачеві інформації, приклади використання інструмента, що він застосував при обробці інформації. Інформація з досліджуваної проблеми повинна бути представлена керівництву в аналітичному

виді й оснащена відповідними схемами й графіками - тоді вона буде сприйнята як «об'єктивна». Інформаційний документ обов'язково повинен бути оформлений так, щоб бути прийнятним для кінцевого споживача. Аналітик завжди може пред'явити скептично настроєному споживачеві інформації, приклади використання інструмента, що він застосував при обробці інформації. Довіра може бути посилено, як підтверджено, що даний метод може бути використаний не тільки при рішенні цієї проблеми.

Інформація, оброблена в інформаційно-аналітичному органі повинна бути своєчасною, бути основною політикою компанії й повинна бути надійна, з ухвалою керівництва компанії.

Є кілька причин:

- добута інформація, що знаходить у інформаційно-аналітичний підрозділ у поточному режимі, приходять за часом не рівномірно, з порушенням логічної й хронологічної послідовності подій;

- добута інформація через недостатню підготовленість співробітників, їхнього суб'єктивізму й прагнення видати бажане за дійсне може виявитися помилковим й суперечити наявним даним про конкурентів;

- добута інформація характеризує, як правило, пройдений етап діяльності конкурента;

- при обробці інформації від різних джерел можна повною мірою оцінити ефективність роботи інформаційно-аналітичної роботи.

Добуття та аналіз інформації є об'єктивна залежність зовнішніх, часом прямо не пов'язаних з об'єктом розвідки змін окремих елементів навколишнього оточення з передбачуваними діями компанії конкурента.

Робота з інформацією включає: збір й обробку інформації, підготовку на цій основі даних для надання керівництву компанією; обмін інформацією між структурними підрозділами компанії; розробку інформаційно-аналітичних документів; розробку аналітичних довідок (про конкурентів та конкурентну

обстановку); розробку аналітичних довідок про інноваційні технології [10].

Сутність роботи з інформацією полягає в тому, щоб шляхом аналізу й зіставлення окремих розрізнених відомостей, фактів, порівняння їх з наявними в базі даних конкурентної розвідки даними зробити обґрунтовані висновки, що розкривають у цілому щирі картину складної конкурентної обстановки й зміст заходів, проведених конкурентом.

Обробка добутої інформації припускає роботу фахівців-аналітиків, що володіють методами й прийомами обробки інформації. Для цього фахівці-аналітики повинні у своїй роботі використати різноманітні, але винятково надійні аналітичні засоби й методи.

В подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи стабільна робота і розвиток комерційного банку, його економічна безпека залежить від ефективності роботи системи безпеки. Система безпеки банку повинна бути комплексною та включати всі власні ресурси банку зокрема інтелектуальні, правові, адміністративні, матеріально-технічні, фінансові та інші. А також можливості зовнішніх суб'єктів економічної безпеки зокрема органів державної влади та управління, правоохоронних органів, партнерів по бізнесу та інших.

Для побудови ефективної системи безпеки необхідно в першу чергу розробити Концепцію безпеки банку.

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що на діяльність банку мають серйозний вплив фактори внутрішнього середовища: рівень підготовки та надійність персоналу, загальна організація діяльності, інтенсивність впровадження сучасних банківських технологій, захист комерційної таємниці та інше. Зазначена мета забезпечити економічну безпеку банків досяжна тільки при її системній реалізації. Під системою забезпечення безпеки розуміється комплекс правових, організаційно-управлінських, інженерно-технічних і профілактичних мір,

спрямованих на захисту банку від усіх сучасних небезпек загроз у фінансовій сфері.

Одним із основних пріоритетів при організації системи економічної безпеки банків в умовах глобальної фінансової кризи є банківський капітал, який, за розрахунками повинен включати всі фінансові ресурси, і, перш за все, національну та іноземну валюту, високоліквідні активи, які здатні оперативного перетворюватись у гроші, а також похідні від них фінансові інструменти (деривативи) та фондові інструменти, іншими словами, все що включається у фінансовий кругообіг і дає прибуток або додаткову вартість.

Необхідно посилити розвиток довгострокових фінансових інструментів як важливого джерела інвестиційних ресурсів для реального сектора української економіки та наближення рівня організації економічної безпеки банківських установ до європейського рівня.

Література:

1. Новикова О. Ф. Економічна безпека: концептуальне визначення та механізм забезпечення. Донецьк : ПАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2006. 407 с.
2. Зубок М. І., Николаєва Л. В. Організаційно-правові основи безпеки банківської діяльності в Україні: навч. посіб. Для студ. Вищ. Нав. Закл. 2-е вид., допов. К: Устина, 2000. 88 с.
3. Андрійчук В. Г. Розвиток зовнішньої торгівлі України та її економічна безпека : монографія. Київ : НІСД, 1999. 148 с. (Серія «Економічні стратегії». Вип. 4).
4. Шевчук Т. Ф. Безпека бізнесмена й підприємництва в Україні : монографія. Київ : УСПП. 2000. 424 С.
5. Кириченко О. А., Сідак В. С. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання : монографія. Київ : УЕП «КРОК», 2008. 401 с.
6. Сугоняко О. Національна банківська система та експансія іноземного капіталу: пошук міри. *Вісник НБУ*. 2006. Серпень. С. 27–32.
7. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру. Київ : ІЕП НАН України, 2006. 21 с.
8. Барановський О. І. Фінансова безпека. Інститут економічного прогнозування : монографія. Київ : Фенікс, 1999. 338 с.

9. Мельник С. І. Формування системи економічної безпеки банку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 29. С. 149-152.

10. Самко Н. Г. Особливості трансформації фінансово-кредитної системи за умов глобалізації. *Економіка: теорія та практика*. 2014. № 2. С. 71-76.

Reference:

1. Novikova, O. F. (2006) *Ekonomichna bezpeka: kontseptual'ne vyznachennya ta mekhanizm zabezpechennya*. [Economic security: conceptual definition and mechanism of provision], PAN, Donetsk, Ukraine.
2. Zubok, M. I. Nikolayeva, L. V. (2000) *Orhanizatsiyno-pravovi osnovy bezpeky bankivs'koyi diyal'nosti v Ukraini* [Organizational and legal bases of security of banking activity in Ukraine], Ustuna, Kyiv, Ukraine.
3. Andriychuk, V. G. (1999) *Rozvytok zovnishn'oyi torhivli Ukrainy ta yiyi ekonomichna bezpeka* [Development of Ukraine's Foreign Trade and Its Economic Security], NISD, Kyiv, Ukraine.
4. Shevchuk, T. F. (2000) *Bezpeka biznesmena y pidpryyemnytstva v Ukraini* [Safety of businessman and entrepreneurship in Ukraine], USPP, Kyiv, Ukraine.
5. Kirichenko, O. A. Sidak, V. S. (2008) *Problemy upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu sub'yektiv hospodaryuvannya* [Problems of management of economic safety of subjects of management], "KROK", Kyiv, Ukraine.
6. Sugonyako, O. (2006) "The National Banking System and the expansion of foreign capital: a search for a measure", *Visnyk NBU*, pp. 27–32.
7. Baranovsky, O. I. (2006) *Bankivs'ka bezpeka: problema vymiru* [Banking security: the measurement problem], IEP NAN, Kyiv, Ukraine.
8. Baranovsky, O. I. (1999) *Finansova bezpeka* [Financial security], Feniks, Kyiv, Ukraine.
9. Melnik, S. I. (2010) "Formation of the system of economic security of the bank", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, № 29. pp. 149-152.
10. Samko, N. G. "Features of the transformation of the financial and credit system in the conditions of globalization", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, № 2. pp. 71-76.

Стаття надійшла до редакції 03.06.2019 р.